YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

22 päivänä tammikuuta 1997 *

Asiassa T-115/94,

Opel Austria GmbH, aikaisemmin General Motors Austria GmbH, Itävallan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Wien (Itävalta), edustajinaan asianajajat Dirk Vandermeersch, Bryssel, ja Till Müller-Ibold, Frankfurt-am-Main, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt ja Medernach, 8—10 rue Mathias Hardt,

kantajana,

jota tukee

Itävallan tasavalta, asiamiehenään aluksi liittovaltion talousministeriön Kommissärin Irène Janisch ja myöhemmin saman talousministeriön Rätin Beatrix Matousek-Horak, avustajanaan asianajaja Christian Kremer, Luxemburg, prosessiosoite Luxemburgissa Itävallan tasavallan suurlähetystö, 3 rue des Bains,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Bjarne Hoff-Nielsen, avustajinaan asianajajat Hans-Jürgen Rabe ja Georg M. Berrisch, Hampuri ja Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston pääjohtaja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer,

vastaajana,

jota tukee

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja John Forman sekä oikeudellisen yksikön virkamiehet Eric White ja Theofanis Christoforou, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

väliintulijana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisön ja Itävallan välillä tehdyn vapaakauppasopimuksen 23 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisten tariffimyönnytysten peruuttamisesta (General Motors Austria) 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3697/93 (EYVL L 343, s. 1),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit P. Lindh ja J. D. Cooke,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.9.1996 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaan liittyvät oikeussäännöt ja tosiseikat

1 Nyt käsiteltävässä kanteessa vaaditaan yhteisön ja Itävallan välillä tehdyn vapaakauppasopimuksen 23 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisten tariffimyönnytysten peruuttamisesta (General Motors Austria) 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3697/93 (EYVL L 343, s. 1, jäljempänä riidanalainen asetus) kumoamista. Tämä asetus annettiin EY:n perustamissopimuksen 113 artiklan ja Euroopan talousyhteisön ja Itävallan tasavallan välisen sopimuksen mukaisista suojatoimenpiteistä 19 päivänä joulukuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2837/72 (EYVL L 300, s. 94, jäljempänä asetus N:o 2837/72), sellaisena kuin kyseinen asetus on muutettuna 5 päivänä maaliskuuta 1990 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 638/90 (EYVL L 74, s. 1), säännösten nojalla.

2 Riidanalaisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"General Motors Austrian valmistamien sellaisten auton F15-vaihdelaatikoiden tuonnissa otetaan uudelleen käyttöön 4,9 prosentin tulli, jotka ovat sopimuksen pöytäkirjassa nro 3 tarkoitetulla tavalla Itävallasta peräisin ja jotka kuuluvat nimikkeeseen ex NC 8708 40 10 (lisänimike Taric 8996; muut: lisänimike Taric 8997).

Tätä 4,9 prosentin tullia sovelletaan siihen saakka, kunnes neuvosto toteaa komission esityksen perusteella, että kyseiset tuet eivät enää vääristä kilpailua ja kauppaa, ja korkeintaan keskimääräisen verotuksellisen poistoajan pituisen ajan." *

3 Kantaja Opel Austria GmbH, aikaisemmin General Motors Austria GmbH, on itävaltalainen yhtiö ja amerikkalaisen yhtiön General Motors Corporation, Detroitin 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Se on F15-vaihdelaatikkojen ainoa valmistaja. Yhtiö on tuonut niitä Euroopan yhteisöön vuodesta 1993 lähtien.

4 General Motors -konserni, johon kantaja kuuluu, totesi vuosien 1989 ja 1990 aikoihin, että sen oli saatava lisää tuotantokapasiteettia, jotta se voisi valmistaa sylinterinkansia ja nokka-akseleita sekä käsivalintaisia vaihdelaatikoita, joita tarvittiin uusiin moottoreihin General Motorsin Euroopassa sijaitsevien tuotantokeskusten tarpeiden tyydyttämiseksi.

5 Tehtaan sijaintipaikkaa harkittaessa otettiin vaihtoehtoina huomioon General Motorsin Japanissa, Brasiliassa, Unkarissa ja Itävallassa sijainneet tehtaat sekä Tšekkoslovakiassa sijainnut alue, ja Itävallan viranomaiset ilmoittivat, että ne aikoivat myöntää julkisista varoista tukea kantajalle, jos investointi täyttäisi tietyt Itävallan oikeuden mukaiset edellytykset.

* Tässä ja jäljempänä tuomiossa esitetyt lainaukset asetuksesta (EY) N:o 3697/93 suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa virallisen suomennoksen puuttuessa.

6 Itävallan tasavalta ja kantaja ilmoittivat maaliskuussa 1991 komissiolle Itävallan hallituksen aikeesta myöntää kantajalle tukea sellaisia investointeja varten, joilla laajennettaisiin vaihdelaatikoiden, nokka-akselien ja sylinterinkansien tuotantoa kantajan tehtaalla Aspernissa, Wienissä.

7 Komissiossa pidettiin 19.3.1991 epävirallinen kokous Itävallan hallituksen ja kantajan edustajien sekä komission kilpailuasioista vastaavan pääosaston (PO IV) virkamiesten kesken. Tässä kokouksessa esiteltiin kantajan investointihanke ja tuki, jota Itävallan tasavalta aikoi kantajalle myöntää. PO IV:n virkamiehet esittivät tämän jälkeen muutamia kysymyksiä Itävallan hallitukselle ja kantajalle. Itävallan hallitus vastasi näihin kysymyksiin 20.3.1991 lähettämällään telekopiolla ja kantaja 21.3.1991 lähettämällään telekopiolla.

8 Huhtikuun 1991 puolivälissä käytiin puhelinkeskusteluja PO IV:n ja Itävallan hallituksen sekä PO IV:n ja kantajan välillä.

9 Itävallan hallitus ilmoitti kantajalle 26.4.1991, ettei tukea koskevassa asiassa pitäisi enää odottaa ja että Itävallan hallitus piti tukea Euroopan talousyhteisön ja Itävallan tasavallan välisen sopimuksen tekemisestä ja sen soveltamista koskevista säännöksistä 19 päivänä joulukuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2836/72 (EYVL L 300, s. 1) nojalla tehdyn yhteisön ja Itävallan välisen vapaakauppasopimuksen (jäljempänä vapaakauppasopimus) 23 ja 27 artiklan mukaisena. Itävallan hallitus antoi kantajalle luvan tehdä investoinnin, vaikka hallituksen kanssa ei ollut tehty tukea koskevia virallisia sopimuksia.

10 Komission varapuheenjohtajan, Sir Leon Brittanin, ja Itävallan erään poliittisen puolueen edustajien välisessä 22.7.1991 pidetyssä kokouksessa, jonka aiheena oli Itävallan tasavallan liittyminen Euroopan unioniin, Sir Leon Brittan toi neuvoston mukaan ohimennen esiin kantajalle myönnetyn tuen Itävallan Brysselin-suurlähettilään kanssa käymässään keskustelussa.

11 Perustustyöt kantajan uusien tuotantolaitosten rakentamiseksi Asperniin, Wieniin aloitettiin 27.7.1991.

12 Komissio antoi lausuntonsa Itävallan tasavallan liittymishakemuksesta [SEC (91) 1590 lopull.] 1.8.1991. Tässä lausunnossa, joka julkaistiin *Euroopan yhteisöjen tiedotteessa* (*täydennysosa* 4/92), komissio mainitsi valtion tukien osalta, että vaikka Itävallan myöntämien tukien määrä oli vähentynyt edellisten vuosien aikana, Itävallassa voimassa olevaa järjestelmää oli kehitettävä merkittävästi yhteisön periaatteita soveltamalla. Tältä osin komissio totesi muun muassa seuraavaa: "Viimeaikaiset esimerkit autoteollisuudelle myönnetyistä tuista osoittavat, että vaikka tämän teollisuudenalan hyväksi tehtyä alakohtaista tukijärjestelmää ei ole käytössä, *Financial Guarantee Act*in (General Motors) kaltaisten välineiden käyttäminen — — tekee välttämättömäksi Itävallan myöntämien tukien alakohtaisten vaikutusten tarkan valvonnan."

13 Kantaja teki 21.7.1992 sopimuksen Finanzierungsgarantiegesellschaftin kanssa, ja tällä sopimuksella kantajalle myönnettiin 10 prosentin tuki, jonka enimmäismäärä oli 450 miljoonaa Itävallan shillinkiä (ATS), kokonaisinvestoinnista, jonka korkein mahdollinen tuettava määrä oli 4,5 miljardia ATS. Kantaja teki 1.12.1992 samanlaisen sopimuksen Wienin kaupungin kanssa, ja tällä sopimuksella kantajalle myönnettiin 5 prosentin lisätuki, jonka enimmäismäärä oli 225 miljoonaa ATS.

14 Lokakuussa 1992 komissio ilmoitti suullisesti Itävallan viranomaisille, että General Motorsia koskeva hanke oli vaarassa aiheuttaa ongelman, jonka komissio tahtoi ottaa esille.

15 Ulkosuhteista vastaavan komission pääosaston (PO I) pääjohtaja lähetti 21.12.1992 Itävallan Brysselin-suurlähettiläälle kirjeen, jossa hän ilmoitti tälle, että komission toimivaltaisten yksiköiden mukaan General Motorsin investointi Asperniin ei ollut vapaakauppasopimuksen määräysten mukainen, ja kehotti tätä pyytämään Itävallan viranomaisia ottamaan tältä osin kantaa ennen kuin komissio panisi asian virallisesti vireille vapaakauppasopimuksen mukaisessa sekakomiteassa.

16 Komissio pani asian vireille vapaakauppasopimuksen mukaisessa sekakomiteassa tämän 25.2.1993 pidetyssä kokouksessa. Tässä kokouksessa komissio antoi Itävallan hallitukselle 17.2. ja 24.2.1993 päivätyt kyselyt sekä 17.2.1993 päivätyn tiedotteen, jossa komissio teki yhteenvedon General Motorsin Aspernin hanketta koskevasta kannastaan.

17 Tämän jälkeen komission ja Itävallan tasavallan välillä pidettiin teknisiä kokouksia 16.3. ja 15.4.1993. Jälkimmäisessä kokouksessa, johon osallistuivat Itävallan hallituksen kutsusta kantajan edustajat, nämä antoivat komissiolle muistion Itävallan tasavallan myöntämän tuen yhteensopivuudesta vapaakauppasopimuksen kanssa.

18 Komission ja Itävallan tasavallan välisessä 21.6.1993 pidetyssä uudessa kokouksessa Itävallan hallitus antoi komissiolle tuen osuutta investoinnin kokonaisarvosta (intensiteetti) koskeneen kantajan muistion.

19 Komissio teki 29.6.1993 päivätyssä sisäisessä tiedotteessa yhteenvedon kannanotostaan. Tämä tiedote annettiin kantajalle tiedoksi 29.11.1993.

20 Kantajan kolmas muistio, jossa esiteltiin tukeen liittyviä poliittisia näkemyksiä, lähetettiin komissiolle 15.7.1993.

21 Komissio teki 22.7.1993 esityksen riidanalaiseksi asetukseksi.

22 Komission virkamiesten ja Itävallan hallituksen ja kantajan edustajien välinen kokous, johon Itävallan tasavalta oli kutsunut kantajan edustajat, pidettiin 22.11.1993. Tässä kokouksessa komission virkamiehet vahvistivat, että heidän mukaansa tuki ei ollut perusteltu vapaakauppasopimuksen eikä yhteisön lainsäädännön perusteella. Kantajan mukaan komission virkamiehet kuitenkin tiedustelivat, oliko osa tuesta myönnetty ympäristönsuojelun, tutkimus- ja kehitystyön tai koulutuksen edistämiseksi.

23 Neuvosto ja komissio hyväksyivät Euroopan yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön nimissä Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen (jäljempänä ETA-sopimus tai sopimus) ja ETA-sopimuksen mukauttamista koskevan pöytäkirjan (jäljempänä mukauttamispöytäkirja) Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan, Islannin tasavallan, Liechtensteinin ruhtinaskunnan, Norjan kuningaskunnan, Ruotsin kuningaskunnan ja Sveitsin valaliiton välisen Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen tekemisestä 13 päivänä joulukuuta 1993 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä 94/1/EHTY, EY (EYVL 1994 L 1, s. 1, jäljempänä päätös 94/1) ja Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan, Islannin tasavallan, Liechtensteinin ruhtinaskunnan, Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välisen Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen mukauttamista koskevan pöytäkirjan tekemisestä samana päivänä tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä 94/2/EHTY, EY (EYVL 1994 L 1, s. 571, jäljempänä päätös 94/2). Samana päivänä yhteisöt tallettivat viimeisinä sopimuspuolina hyväksymisasiakirjansa (ks. tiedot Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen ja Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen mukauttamista koskevan pöytäkirjan voimaantulosta EYVL 1994 L 1, s. 606).

24 Kantaja lähetti 14.12.1993 päivätyssä kirjeessä komissiolle muistion tuen yhteensopivuudesta niiden yhteisön sisäisten oikeussääntöjen kanssa, jotka koskevat ympäristönsuojelun, tutkimus- ja kehitystyön tai koulutuksen edistämiseksi myönnettyjä tukia. Komissio laati 15.12.1993 tiedotteen, johon sisältyivät kyseistä muistiota koskeneet kannanotot. Tämä tiedote annettiin kantajalle tiedoksi 1.2.1994 päivätyssä kirjeessä.

25 Neuvosto antoi 20.12.1993 riidanalaisen asetuksen.

26 ETA-sopimus tuli voimaan 1.1.1994.

Oikeudenkäyntimenettely

27 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa 21.3.1994 rekisteriin merkityllä kirjelmällään.

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti antoi asian toisen jaoston käsiteltäväksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 7.7.1994 siirtää asian kolmen tuomarin jaoston käsiteltäväksi. Asia annettiin 23.1.1995 tehdyllä päätöksellä neljännen jaoston käsiteltäväksi.

29 Komissio pyysi 12.8.1994 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon jättämässään hakemuksessa lupaa saada osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijana tukeakseen vastaajan vaatimuksia. Itävallan tasavalta pyysi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 26.8.1994 jättämässään hakemuksessa lupaa saada osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijana tukeakseen kantajan vaatimuksia. Komission ja Itävallan tasavallan väliintulohakemukset hyväksyttiin toisen jaoston puheenjohtajan 7.10. ja 20.10.1994 antamilla määräyksillä.

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti kuitenkin tiettyjä kirjallisia kysymyksiä neuvostolle ja Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistolle (jäljempänä julkaisutoimisto). Nämä vastasivat 20.8. ja 26.7.1996 kirjaamoon jättämillään kirjeillä.

31 Suullinen käsittely pidettiin 19.9.1996. Tällöin kuultiin osapuolten edustajien ja asiamiesten suulliset lausumat samoin kuin heidän vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin.

Osapuolten vaatimukset

32 Kantaja Opel Austria GmbH vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen asetuksen kokonaisuudessaan;

— toissijaisesti kumoaa sen siltä osin kuin sitä sovelletaan kantajaan tai siltä osin kuin tullit ylittävät 1,23 prosenttia;

— velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33 Väliintulija Itävallan tasavalta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hyväksyy kantajan vaatimukset;

— velvoittaa neuvoston korvaamaan Itävallan tasavallan oikeudenkäyntikulut työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti tai toissijaisesti velvoittaa neuvoston korvaamaan Itävallan tasavallan oikeudenkäyntikulut tämän jäsenvaltioksi liittymistä edeltäneeltä ajalta tai kyseiseen ajanjaksoon liittyvät kulut.

34 Vastaajana oleva neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35 Väliintulijana oleva komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää kanteen.

Pääasia

36 Kantaja vetoaa kumoamisvaatimuksensa tueksi kymmeneen kanneperusteeseen, jotka koskevat pääosin

— ETA-sopimuksen 10, 26 ja 62 artiklan rikkomista;

— ETA-sopimuksen asianmukaisen voimaantulon valmistelemiseksi tehtyjen väliaikaisjärjestelyiden rikkomista ja sen kansainvälisen julkisoikeudellisen periaatteen loukkaamista, jonka mukaan on pidättäydyttävä tekemästä tyhjäksi sopimuksen tarkoitusta ja päämäärää ennen sopimuksen voimaantuloa;

— harkintavallan väärinkäyttöä sillä perusteella, että neuvosto on soveltanut vapaakauppasopimuksen mukaisia menettelyitä peruuttaakseen ETA-sopimuksen mukaisia tariffimyönnytyksiä;

— tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä GATT) VI artiklan ja tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen VI, XVI ja XXIII artiklan tulkintaa ja soveltamista koskevan sopimuksen (tehty Genevessä 12.4.1979, IBDD — täydennysosa nro 26 [1980], s. 63) rikkomista;

— vapaakauppasopimuksen mukaisen neuvottelumenettelyn ja ristiriitatilanteiden sovittelua koskevan menettelyn rikkomista ja vapaakauppasopimuksen soveltamista vilpillisessä mielessä;

— vapaakauppasopimuksen 23 ja 27 artiklan rikkomista;

— polkumyynnillä tai vientituella muista kuin Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 11 päivänä heinäkuuta 1988 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2423/88 (EYVL L 209, s. 1) sekä asetuksen N:o 2837/72 rikkomista;

— kantajan perusoikeuksien loukkaamista;

— tuen yhteensopivuutta EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan kanssa;

— riidanalaisen asetuksen perusteluiden riittämättömyyttä tai ilmeisiä arviointivirheitä.

37 Koska ensimmäinen kanneperuste ja toisen kanneperusteen toinen osa liittyvät toisiinsa, niitä on käsiteltävä yhdessä.

Ensimmäinen kanneperuste ja toisen kanneperusteen toinen osa, jotka koskevat ETA-sopimuksen 10, 26 ja 62 artiklan rikkomista sekä sen kansainvälisen julkisoikeudellisen periaatteen loukkaamista, jonka mukaan on pidättäydyttävä tekemästä tyhjäksi sopimuksen tarkoitusta ja päämäärää ennen sopimuksen voimaantuloa

38 Näihin yhdistettyihin perusteisiin sisältyy useita osia. Ensimmäisen osan mukaan neuvosto olisi tahallisesti päivännyt todellista aikaisemmaksi sen *Euroopan yhteisöjen virallisen lehden* numeron, jossa riidanalainen asetus julkaistiin. Toinen,

kolmas ja neljäs osa koskevat ETA-sopimuksen 10, 26 ja 62 artiklan rikkomista. Viides osa koskee sen kansainvälisen julkisoikeudellisen periaatteen loukkaamista, jonka mukaan on pidättäydyttävä tekemästä tyhjäksi sopimuksen tarkoitusta ja päämäärää ennen sopimuksen voimaantuloa.

Asianosaisten ja muiden osapuolten väitteet ja niiden perustelut

39 Kantaja ja Itävallan tasavalta väittävät yleisenä toteamuksena, että riidanalainen asetus on tullut voimaan ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen (ks. jäljempänä 41 ja 42 kohta) ja että sen on näin ollen oltava yhteensopiva kyseisen sopimuksen kanssa. Kantaja väittää, että koska asetus on ristiriidassa ETA-sopimuksen kanssa, se on julistettava alun perin mitättömäksi.

40 Neuvosto ja komissio väittävät, että ratkaiseva päivämäärä riidanalaisen asetuksen pätevyyden arvioimiseksi on sen antamispäivä. Koska asetus annettiin ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa, ETA-sopimusta ei sovelleta tässä tapauksessa.

Sen virallisen lehden numeron väitetty päivääminen todellista aikaisemmaksi, jossa riidanalainen asetus julkaistiin

41 Kantaja vetoaa siihen, että riidanalaisen asetuksen 2 artiklassa täsmennetään, että asetus tulee voimaan "sinä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*". Kantaja viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 88/76, Société pour l'exportation des sucres vastaan komissio, 31.3.1977 antamaan tuomioon (Kok. 1977, s. 709, 14 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asiassa 98/78, Racke, 25.1.1979 antamaan tuomioon (Kok. 1979, s. 69, 15 kohta) ja huomauttaa, että on yleisesti tunnettua, että virallinen lehti julkaistaan sinä päivänä, joka siinä on mainittu, mutta että osapuolet voivat sopia, että se todellisuudessa julkaistaan myöhemmin.

42 Vaikka virallinen lehti (EYVL L 343), jossa riidanalainen asetus julkaistiin, oli päivätty 31.12.1993, se on kantajan mukaan itse asiassa julkaistu 11.1. tai 12.1.1994. Väitteensä tueksi kantaja vetoaa julkaisutoimiston kirjeeseen ja erään luxemburgilaisen tuomioistuimen haastemiehen virallisiin toteamuksiin. Asetus olisi näin ollen tullut voimaan aikaisintaan 11.1.1994.

43 Kantaja myöntää, että tähän mennessä yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että viralliseen lehteen painettua julkaisemispäivää koskevat virheet eivät tee siinä julkaistua säädöstä pätemättömäksi (ks. em. asia Société pour l'exportation des sucres v. komissio, tuomion 14 kohta ja sitä seuraavat kohdat ja asia Racke, tuomion 15 kohta). Nämä tuomiot koskivat kuitenkin virheitä, joissa oli kyse vain yhdestä työpäivästä ja jotka julkaisutoimisto oli tehnyt. Koska nyt käsiteltävässä asiassa neuvosto on sitä vastoin kantajan mukaan tahallisesti päivännyt todellista aikaisemmaksi sen virallisen lehden numeron, jossa riidanalainen asetus julkaistiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kumottava asetus jo pelkästään tästä syystä. Neuvoston menettely, jolla pyrittiin antamaan se vaikutelma, että asetus oli tullut voimaan ennen ETA-sopimusta, on hyvän hallinnon periaatteen vastainen, ja sillä loukataan myös kansalaisten luottamusta virallisen lehden oikeellisuuteen. Tällainen menettely on kantajan mukaan erityisen epäasianmukainen siitä syystä, että 31.12.1993 vallinnut oikeudellinen tilanne oli täysin erilainen kuin 11.1.1994 voimassa ollut oikeudellinen tilanne. Neuvosto oli toimittanut riidanalaisen asetuksen alkuperäiskappaleen julkaisutoimistolle tammikuussa 1994 mutta oli tästä huolimatta antanut tälle määräyksen julkaista asetus virallisen lehden vuoden 1993 numerossa.

44 Kantaja väittää lisäksi, että neuvoston antama selitys, jonka mukaan viivästys johtui loppuvuoden liiallisesta työmäärästä, ei ole sellainen, jonka perusteella julkaisutoimistolla ei olisi velvollisuutta ilmoittaa asianmukaisesti virallisen lehden todellista julkaisupäivää. Neuvoston menettelytapa ei myöskään ole tavanomainen eikä tarpeellinen. Kolme muuta joulukuussa 1993 annettua säädöstä julkaistiin vuoden 1994 virallisessa lehdessä. Kantajan mukaan neuvosto oli siis tahallisesti pyrkinyt julkaisemaan riidanalaisen asetuksen vuoden 1993 virallisessa lehdessä.

45 Itävallan tasavalta katsoo, että riippumatta siitä, oliko virallinen lehti päivätty tahallisesti todellista aikaisemmaksi, virallisen lehden julkaisuehtojen noudattaminen on olennainen muotovaatimus. Se lisää, että riidanalaisen asetuksen voimaantulopäivämäärä on merkityksellinen sen laillisuutta tutkittaessa, koska ETA-sopimuksessa kielletään uusien tullien käyttöönottaminen sopimuksen voimaantulon jälkeen.

46 Neuvosto vahvistaa, että riidanalainen asetus julkaistiin 11.1.1994 virallisen lehden sellaisessa numerossa, joka oli päivätty 31.12.1993, ja että riidanalainen asetus tuli näin ollen voimaan 11.1.1994. Tämä ei neuvoston mielestä kuitenkaan tee asetusta mitättömäksi. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön (em. asia Société pour l'exportation des sucres v. komissio, tuomion 14 kohta ja sitä seuraavat kohdat sekä asia Racke, tuomion 15 kohta) mukaan virallisen lehden julkaisemispäivää koskeva virhe ei tee yhteisön säädöstä mitättömäksi. Virallisen lehden numeron päiväämi-nen vahingossa tai tahallisesti todellista aikaisemmaksi voi aiheuttaa yhteisön säädöksen mitättömyyden ainoastaan siltä osin kuin säädöksen voimaantulopäivä on merkityksellinen kyseisen säädöksen laillisuuden kannalta, mikä ei ole tilanne tässä tapauksessa.

47 Neuvosto kiistää, että se olisi tahallisesti päivännyt virallisen lehden todellista aikaisemmaksi. EYVL L 343 -numeron viivästynyt julkaiseminen selittyy sillä, että jokaisen kalenterivuoden lopussa on julkaistava suuri määrä säädöksiä, joita yhteisön toimielimet ovat antaneet joulukuun lopussa. Neuvosto ei ollut myöskään koskaan väittänyt, että riidanalainen asetus olisi tullut voimaan ennen sen todellista julkaisemispäivää.

ETA-sopimuksen 10 artiklan väitetty rikkominen

48 Kantaja väittää, että koska riidanalaisessa asetuksessa säädetään, että "otetaan uudelleen käyttöön 4,9 prosentin tulli", se on ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen ristiriidassa kyseisen sopimuksen 10 artiklan kanssa.

49 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy kantajan mukaan ilmi, että ETA-sopimuksen määräykset ovat erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä (ks. asia 181/73, Haegeman, tuomio 30.4.1974, Kok. 1974, s. 449, 3—5 kohta). Sopimuksen 10 artikla, jossa kielletään tuontitullit ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut sopimuspuolten välillä, vastaa EY:n perustamissopimuksen 12, 13, 16 ja 17 artiklaa. Se on sisällöltään sama kuin yhteisön oikeusäännöt ja sitä on siis ETA-sopimuksen 6 artiklan mukaisesti tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen sellaisen oikeuskäytännön mukaisesti, joka koskee sisällöltään samoja EY:n perustamissopimuksen määräyksiä.

50 Tältä osin EY:n perustamissopimuksen 12 artikla on määräys, joka vastaa tuontitullien osalta ETA-sopimuksen 10 artiklaa. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut EY:n perustamissopimuksen 12 artiklan osalta, että "tullit kielletään riippumatta tavoitteesta, jonka vuoksi ne on määrätty, tai niistä saatujen tulojen käyttötarkoituksesta" (yhdistetyt asiat 2/69 ja 3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, tuomio 1.7.1969, Kok. 1969, s. 211, 13 kohta; ks. myös asia 26/62, Van Gend en Loos, tuomio 5.2.1963, Kok. 1963, s. 1). Yhteisöjen tuomioistuin on kantajan mukaan osoittanut, että tämä määräys on keskeinen kaikkien niiden oikeussääntöjen joukossa, joilla pyritään takaamaan tavaroiden vapaa liikkuvuus. Tämä vapaus ei ole ainoastaan yksi EY:n perustamissopimuksen keskeisistä tavoitteista vaan myös yksi ETA-sopimuksen pääasiallisista tavoitteista. Yhteisöjen tuomioistuin on kantajan mielestä katsonut Euroopan yhteisöjen osalta, että kaikista tästä olennaisesta oikeussäännöstä tehtävistä poikkeuksista on oltava määräys perustamissopimuksessa ja että poikkeuksia on tulkittava ankarasti (ks. yhdistetyt asiat 90/63 ja 91/63, komissio v. Luxemburg ja Belgia, tuomio 13.11.1964, Kok. 1964, s. 1217 ja yhdistetyt asiat 80/77 ja 81/77, Commissionnaires réunis, tuomio 20.4.1978, Kok. 1978, s. 927).

51 Kantaja päättelee, että ETA-sopimuksen 6 artiklan mukaisesti 10 artiklaa on tulkittava siten, että "tullit kielletään riippumatta tavoitteesta, jonka vuoksi ne on määrätty", eli siten, että kielto on yleinen ja ehdoton.

52 ETA-sopimuksessa kielletään kantajan mukaan tullien voimassapitäminen ja erityisesti tällaisten tullien käyttöönottaminen. Yhteisö on kuitenkin riidanalaisen asetuksen antaessaan luonut uuden tullin, joka on tullut voimaan ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen.

53 Siltä osin kuin on kysymys EY:n perustamissopimuksen ja ETA-sopimuksen välisistä eroista, joihin neuvosto viittasi osoittaakseen, että ETA-sopimuksen 10 artiklaa on tulkittava eri tavoin kuin EY:n perustamissopimuksen 12 artiklaa, kantaja huomauttaa, että ETA-sopimuksen laatijat tunsivat nämä erot mutta sisällyttivät 6 artiklan siitä huolimatta sopimukseen.

54 ETA-sopimuksen määräysten ja yhteisön oikeussääntöjen yhdensuuntaisen tulkinnan merkitystä on kantajan mukaan korostettu itse sopimuksessa, erityisesti sen 1 artiklassa ja johdanto-osan neljännessä ja viidennessätoista perustelukappaleessa.

55 Kantaja korostaa neuvoston sen väitteen osalta, jonka mukaan EY on tulliliitto ja Euroopan talousalue (jäljempänä ETA) vapaakauppa-alue, että tämä ero ei vaikuta millään tavoin sopimuspuolilta peräisin olevien tavaroiden tullivapauteen.

56 Kantaja vastaa myös neuvoston väitteeseen, jonka mukaan ETA-sopimukseen sisältyvillä suojalausekkeilla ei ole vastinetta EY:n perustamissopimuksessa, että tällaiset lausekkeet sisältyivät yhteisön oikeuteen siirtymäkauden aikana ja että asiassa Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin julisti lainvastaisiksi nimenomaan siirtymäkauden aikana kannetut tullit. Yhteisöjen tuomioistuin määräsi siis ehdottoman tulleja koskevan kiellon huolimatta siitä, että jäsenvaltioilla oli oikeus turvautua suojatoimenpiteisiin tietyissä tapauksissa.

57 Komission perustelusta, jossa vedotaan siihen, että ETA-sopimuksen 10 artikla ja EY:n perustamissopimuksen vastaavat määräykset eivät ole sisällöltään samanlaisia, kantaja huomauttaa, että ETA-sopimuksessa on tosin muutamia harvoja poikkeuksia kaikkien tullien poistamisesta mutta että jokainen poikkeus on tarkoin määritelty ja niihin liittyy lisäksi nimenomainen lauseke, jossa kielletään se, että tätä poikkeusta laajennettaisiin sen nimenomaisen sanamuodon ulkopuolelle. Kantaja vetoaa siihen, että sopimuksen 10 artiklan toisessa virkkeessä määrätään, että fiskaaliset tullit ovat kiellettyjä pöytäkirjassa 5 mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta, ja että sopimuksen 26 artiklassa määrätään, että tasoitusmaksut ja muut kauppapoliittiset toimenpiteet ovat kiellettyjä pöytäkirjassa 13 sallittuja toimenpiteitä lukuun ottamatta. Samoin sopimuksen 64 artiklan mukaisesti käyttöön otetut tullit ovat sallittuja, koska tämä artikla on poikkeus sopimuksen 10 artiklasta.

58 Kantaja ei pidä nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisenä komission väitettä, jonka mukaan vapaakauppasopimus on ainoa sovellettavissa oleva oikeuslähde, koska ETA-sopimuksen tarkoituksena ei ole poistaa sellaisten vääristymien vaikutuksia kilpailuun ja kauppaan, jotka nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaiset tuet ovat aiheuttaneet. ETA-sopimuksessa nimittäin määrätään tulleja koskevasta kiellosta, sovellettiinpa valtion tukia koskevia sopimuksen määräyksiä tukeen tai ei.

59 Kantaja hylkää myös neuvoston väitteen, jonka mukaan riidanalaisella asetuksella käyttöön otettu tulli olisi erityistulli. Kantaja huomauttaa, että ETA-sopimukseen sisältyy yleinen tulleja koskeva kielto, johon liittyy hyvin vähäinen määrä tarkkaan määriteltyjä poikkeuksia. Tästä säännöstä ei voi siis olla muita kirjoittamattomia ja tarkentamattomia poikkeuksia, jotka koskisivat erityistulleja, koska yleisesti hyväksyttyjen tulkintasääntöjen mukaan yleissääntöjä koskevien poikkeusten on perustuttava nimenomaisiin lainsäännöksiin, joita vuorostaan on tulkittava suppeasti. Kantaja lisää, että vaikka riidanalaisella asetuksella käyttöön otettu tulli olisi erotettava muista tulleista, koska sillä peruutetaan vapaakauppasopimuksen mukaisesti myönnetty etu, tämä ei muuttaisi tullin luonnetta. Tullit ovat tulleja riippumatta siitä, miksi neuvosto asettaa ne.

60 Lopuksi kantaja väittää, että ETA-sopimuksen 120 artiklan mukaan ETA-sopimusta sovelletaan ensisijaisesti vapaakauppasopimukseen verrattuna, koska ETA-sopimus on soveltamisalaltaan yleinen ja koska nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevalla alalla molemmat sopimukset koskevat "samoja asioita". Kantajan mielestä on ilmeistä, että ETA-sopimus koskee tullien poistamista teollisuustuotteilta sopimuspuolten välillä, rajoituksia valtion tukien myöntämiselle ja suojatoimenpiteiden toteuttamista koskevia edellytyksiä. Lisäksi ETA-sopimuksen tavoitteet ovat laajemmat kuin vapaakauppasopimuksen tavoitteet.

61 Itävallan tasavalta korostaa, että ETA-sopimuksen 6 artiklan mukaan kyseisen sopimuksen 10 artiklaa on tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen sellaisen oikeuskäytännön mukaisesti, joka koskee EY:n perustamissopimuksen vastaavia määräyksiä. EY:n perustamissopimuksen ja ETA-sopimuksen välisistä eroista Itävallan tasavalta huomauttaa, että EFTAn tuomioistuin katsoi näistä eroista huolimatta asiassa E-1/94, Restamark, 16.12.1994 antamassaan tuomiossa (Report of the EFTA Court, 1 January 1994—30 June 1995, s. 15, 32—34, 46, 56, 63 ja 64 kohta) implisiittisesti, että ETA-sopimuksen artikloita, jotka ovat sisällöltään samoja, on tulkittava yhteisöjen tuomioistuinten sovellettavissa olevan oikeuskäytännön mukaisesti. Itävallan tasavalta väittää lisäksi, että sekä ETA-sopimuksessa että vapaakauppasopimuksessa määrätään tullien poistamisesta teollisuustuotteilta, kuten myös käsiteltävässä asiassa kyseessä olevalta tuotteelta, ja että ETA-sopimuksen 120 artiklan nojalla vapaakauppasopimusta ei voida soveltaa enää 1.1.1994 jälkeen.

62 Neuvosto väittää, että riidanalainen asetus on ETA-sopimuksen 10 artiklan mukainen. Tältä osin neuvosto vetoaa siihen, että vaikka ETA-sopimuksen 6 artiklan mukaan 10 artiklaa on pääsääntöisesti tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen sellaisen oikeuskäytännön mukaisesti, joka koskee EY:n perustamissopimuksen vastaavia määräyksiä ja erityisesti sen 12 artiklaa, tämän ei voida tulkita tarkoittavan sitä, että "tullit kielletään riippumatta tavoitteesta, jonka vuoksi ne on määrätty" (ks. em. asia Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, tuomion 13 kohta). Neuvoston mukaan EY:n perustamissopimuksen ja ETA-sopimuksen välillä on merkittäviä eroja (ks. yhteisöjen tuomioistuimen ETA-sopimusta koskeva lausunto 1/91, 14.12.1991, Kok. 1991, s. I-6079, 13—22 kohta), ja näiden erojen vuoksi

ETA-sopimuksen 10 artiklaa on tulkittava eri tavalla. ETA-sopimuksen tavoitteena ei siten ole luoda yhtenäismarkkinoita, joilla ei ole sisäisiä rajoja, ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia sopimuksen määräyksiä sovelletaan ainoastaan sopimuspuolilta peräisin oleviin tuotteisiin. Neuvoston mukaan EY:n perustamissopimus on puolestaan perustamiskirja, jolla luodaan uusi oikeusjärjestys, ja EY:n perustamissopimuksen määräykset, jotka koskevat vapaata liikkuvuutta ja kilpailua, eivät ole päämäärä sinänsä, vaan keinoja toteuttaa taloudelliseen yhdentymiseen liittyviä tavoitteita, joiden päämääränä on sisämarkkinoiden ja talous- ja rahaliiton luominen, jotta voitaisiin käytännössä edetä kohti Euroopan unionia.

63 Lisäksi toisin kuin EY:n perustamissopimus, jonka mukaan jäsenvaltioilla ei ole siirtymäkauden päätyttyä mahdollisuutta ryhtyä suojatoimenpiteisiin, ETA-sopimuksen 64 artiklaan sisältyy määräyksiä, joiden perusteella sopimuspuolilla on mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin korjatakseen kilpailun vääristymän, joka on aiheutunut sopimuspuolen myöntämästä valtion tuesta tai valtion yksinoikeuksista, ja 26 artiklaan, luettuna yhdessä pöytäkirjan 13 kanssa, sisältyy määräyksiä, joiden perusteella on mahdollista ottaa käyttöön tasoitusmaksuja sellaisissa tapauksissa, joissa yhteisön säännöstöä (acquis communautaire) ei ole täysin otettu ETA-sopimuksen osaksi. Toisin kuin ETA-sopimuksen suojalausekkeet, EY:n perustamissopimuksen suojalausekkeet, joihin kantaja on vedonnut, eivät mahdollista toimenpiteiden toteuttamista itsenäisesti, vaan niiden mukaan neuvoston tai komission on ryhdyttävä toimenpiteisiin tai jäsenvaltio voi toimia saatuaan komission erityisluvan.

64 Vastauksena kantajan väitteeseen, jonka mukaan se seikka, että EY on tulliliitto ja ETA vapaakauppa-alue, ei vaikuta sopimuspuolilta peräisin olevien tuotteiden tullivapauteen, neuvosto korostaa, että Euroopan yhteisön rajoilla ei ole enää tarkastuksia, joissa tutkittaisiin jäsenvaltioista peräisin olevia tuotteita tai kolmansien maiden tuotteita, jotka on luovutettu vapaaseen liikkeeseen. ETAssa sitä vastoin sekä Euroopan yhteisö että muut sopimuspuolet tutkivat rajalla myös sopimuspuolilta peräisin olevat tuotteet.

65 Neuvosto arvelee, että sopimuspuolet voivat tietyin rajoituksin ottaa käyttöön ja/tai pitää voimassa tulleja sellaisina suojatoimenpiteinä, joiden tarkoituksena on korjata tiettyjä kilpailun vääristymiä, jotka vaikuttavat niiden kauppaan.

66 Neuvosto lisää, että riidanalaisella asetuksella käyttöön otettu tulli ei ole tavanomainen tulli vaan suojatoimenpide, johon on ryhdytty vapaakauppasopimuksen määräysten mukaisesti. Koska kysymyksessä on erityistulli, siihen ei sovelleta ETA-sopimuksen 10 artiklaa, vaikka kyseistä artiklaa tulkittaisiinkin kantajan ehdottamalla tavalla. Riidanalaisessa asetuksessa ei ensinnäkään oteta käyttöön tullia vaan peruutetaan tariffimyönnytys ottamalla tulli uudelleen käyttöön. Toiseksi tällä tullilla ei ole yleistä vaikutusta, koska sitä sovelletaan vain tiettyyn vaihdelaatikkotyyppiin, jota valmistaa tietty tuottaja tietyssä maassa. Kolmanneksi tulli on otettu uudelleen käyttöön tietyssä tarkoituksessa eli Itävallan tasavallan myöntämän tuen aiheuttamien vääristymien korjaamiseksi, sillä nämä vääristymät eivät ole poistuneet ETA-sopimuksen tullessa voimaan. Neljänneksi tulli on otettu käyttöön tietyksi rajoitetuksi ajaksi.

67 ETA-sopimuksen 120 artiklan osalta on neuvoston mukaan lopuksi todettava, että yhteisön ja Itävallan tasavallan väliset tullit on poistettu vapaakauppasopimuksen 3 artiklalla. ETA-sopimuksella on vain pidetty voimassa vapaakauppasopimuksessa myönnetyt tariffimyönnytykset, mutta siinä ei ole tosiasiassa määrätty tariffimyönnytyksistä. Tämän vuoksi tariffimyönnytyksiä koskevat vapaakauppasopimuksen määräykset eivät ole lakanneet olemasta sovellettavissa, ja ETA-sopimuksen 120 artiklan mukaan vapaakauppasopimuksen yhteydessä laillisesti käyttöön otetut tullit on siis voitu pitää voimassa ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeenkin, ovatpa ne ETA-sopimuksen 10 artiklan mukaisia tai eivät. Tilanne on selvästi erilainen kuin tilanne, jossa Itävallan tasavalta liittyi Euroopan unioniin. Tällöin näet asetus lakkasi olemasta sovellettavissa, koska myös vapaakauppasopimus lakkasi olemasta sovellettavissa.

68 Komissio toteaa, että ETA-sopimuksen 10 artikla ja EY:n perustamissopimuksen vastaavat määräykset eivät ole sisällöltään samoja ja että tämän vuoksi sopimuksen 6 artiklaa ei voida soveltaa. ETA-sopimuksen 10 artiklasta käy ilmi, ettei fiskaalisten tullien katsota kuuluvan viran puolesta tuonti- ja vientitullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen käsitteen piiriin. Tilanne on sama suojatullien osalta, koska nekään eivät kuulu yleiseen tullipolitiikkaan, vaan niillä on oma tarkoituksensa. Jos 10 artiklaa olisi tulkittava kantajan haluamalla tavalla, sopimuksen

64 artiklaa olisi mahdotonta soveltaa. Lisäksi siinä tapauksessa sopimuksen 26 artikla ei olisi tarpeen. Koska ETA-sopimuksen tarkoituksena ei ole korjata nyt käsiteltävässä tapauksessa kyseessä olevan kaltaisten tukien aiheuttamia kilpailun ja kaupan vääristymiä, vapaakauppasopimus on ainoa sovellettavissa oleva oikeuslähde. Komissio korostaa, että ETA-sopimuksen 120 artiklassa määrätään, että ETA-sopimusta sovelletaan ensisijaisesti vapaakauppasopimukseen nähden ainoastaan siltä osin kuin ne koskevat samoja asioita. Tämän perusteella on siis mahdollista edelleen soveltaa tiettyjä vapaakauppasopimuksen määräyksiä, kuten niitä määräyksiä, joita Euroopan yhteisö on soveltanut tässä tapauksessa.

ETA-sopimuksen 26 artiklan väitetty rikkominen

69 Kantaja väittää, että asetuksella käyttöön otettu toimenpide on tasoitusmaksu, ja vetoaa tämän väitteensä tueksi muun muassa GATT:n VI artiklan 3 kappaleen viimeisen virkkeen määritelmään, jonka mukaan tasoitusmaksu on "erityinen maksu, jota kannetaan suoraan tai välillisesti tuotteen valmistukseen, tuotantoon tai vientiin myönnettyjen palkkioiden tai avustusten vaikutusten tasaamiseksi". Tämän vuoksi riidanalaisella asetuksella rikotaan myös ETA-sopimuksen 26 artiklaa, jossa vahvistetaan nimenomaisesti sopimuksen 10 artiklassa määrätty yleinen periaate ja siten kielletään tasoitusmaksut sopimuspuolten välillä, ellei sopimuksessa toisin määrätä.

70 Sopimuksen pöytäkirjan 13 määräyksistä, jotka koskevat polkumyynnin vastaisten toimenpiteiden ja tasoittavien toimenpiteiden soveltamatta jättämistä, käy ilmi, että jotta voitaisiin poiketa 26 artiklassa määrätystä kiellosta, edellytettäisiin, että autojen varaosakauppaa koskevaa yhteisön säännöstöä (acquis communautaire) ei olisi täysin otettu sopimuksen osaksi, mikä ei pidä paikkaansa. Kantajan mukaan kaikki autoalalla sovellettavat valtion tukia koskevat säännöt on mainittu nimenomaisesti ETA-sopimuksen liitteessä XV. Kantajan valmistamat tuotteet ovat itävaltalaista alkuperää ja kuuluvat harmonoidun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän 25—97 ryhmään (ks. ETA-sopimuksen 8 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan a alakohta).

71 Itävallan tasavalta väittää, että riidanalainen asetus on ristiriidassa ETA-sopimuksen 26 artiklan kanssa. Neuvoston kyseiselle tullille antama nimitys ei ole merkityksellinen vaan se tavoite, johon tullilla on tosiasiallisesti pyritty, ja vaikutus, joka siihen sisältyy, eli tässä tapauksessa tasoitusmaksun vaikutus.

72 Neuvosto väittää, ettei riidanalaisessa asetuksessa oteta käyttöön tasoitusmaksua, vaan siinä peruutetaan vapaakauppasopimuksen 23 artiklan ja 27 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti tariffimyönnytys, joka oli myönnetty Itävallan tasavallalle tämän sopimuksen mukaisesti. Sillä ei näin ollen rikota ETA-sopimuksen 26 artiklaa.

73 Komissio vahvistaa, ettei riidanalaisella asetuksella oteta käyttöön tasoitusmaksuja, vaan kysymyksessä on erityinen suojatoimenpide, jolla EY:n perustamissopimuksen 113 artiklan nojalla peruutetaan tariffimyönnytys, mikä on vapaakauppasopimuksessa nimenomaisesti sallittu toimenpide sellaisten riitojen varalta, joita ei ole kyetty ratkaisemaan ja jotka koskevat valtion tukiin liittyviä tähän sopimukseen sisältyviä oikeussääntöjä.

ETA-sopimuksen 62 artiklan väitetty rikkominen

74 Kantaja väittää, että ETA-sopimuksen 62 artiklassa todetaan selvästi, että valtion tukia koskeva yhteisön toimivalta rajoittuu sen jäsenvaltioiden myöntämiin tukiin. Kantaja katsoo tämän vuoksi, että yhteisö menetti 1.1.1994 EFTA-valtioiden myöntämiä tukia koskevan toimivaltansa. Näin ollen riidanalaisen asetuksen voimaantulo tämän päivämäärän jälkeen on ristiriidassa ETA-sopimuksen 62 artiklan kanssa. Kun neuvosto esittää perustelun, jonka mukaan se olisi voinut antaa riidanalaisen asetuksen suojatoimenpiteenä ETA-sopimuksen 64 artiklan perusteella, se myöntää jättäneensä noudattamatta kyseisessä artiklassa määrättyä menettelyä.

75 Neuvosto huomauttaa aluksi, että riidanalaista asetusta ei ole annettu ETA-sopimuksen vaan vapaakauppasopimuksen nojalla. Tämän jälkeen se huomauttaa, ettei se ole todennut tukea mitättömäksi tai yhteensopimattomaksi ETA-sopimuksen toiminnan kanssa, minkä olisi voinut tehdä ainoastaan EFTAn valvontaviranomainen. ETA-sopimuksen kannalta neuvoston suojatoimenpide oli sellainen, että se oli yhteensopiva kyseisen sopimuksen 64 artiklan kanssa.

Sen kansainvälisen julkisoikeudellisen periaatteen väitetty loukkaaminen, jonka mukaan on pidättäydyttävä tekemästä tyhjäksi sopimuksen tarkoitusta ja päämäärää ennen sopimuksen voimaantuloa

76 Kantaja muistuttaa, että 23 päivänä toukokuuta 1969 tehdyn valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, vol. 788, s. 354, jäljempänä Wienin yleissopimus I) 18 artiklassa ja 21 päivänä maaliskuuta 1986 tehdyn valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen välisiä tai kansainvälisten järjestöjen keskinäisiä sopimuksia koskevaa oikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen asiakirjat A/Conf. 129/15, 20.3.1986, jäljempänä Wienin yleissopimus II) 18 artiklassa kielletään valtioita tai kansainvälisiä järjestöjä ryhtymästä sellaisiin kyseisen sopimuksen perustavanlaatuisten periaatteiden vastaisiin toimenpiteisiin, jotka tekisivät tyhjäksi kansainvälisten sopimusten sitovuuden juuri ennen sopimuksen voimaantuloa. Kantaja esittää, että määräyksissä todetaan erityisesti, että valtion "on pidättäydyttävä toimenpiteistä, jotka tekisivät tyhjäksi sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän" kansainvälisen sopimuksen allekirjoittamisen ja sen voimaantulon välisenä aikana.

77 Kantajan mukaan on yleisesti hyväksyttyä, että Wienin yleissopimukseen I on sisällytetty tiettyjä kansainvälisen tapaoikeuden sääntöjä, jotka velvoittavat kaikkia, ja että tämän vuoksi yleissopimukseen sisältyvät säännöt sitovat Euroopan yhteisöä. Tämän vahvistaa kantajan mukaan se seikka, että yhteisöjen tuomioistuin on vedonnut useaan kertaan yleissopimuksen määräyksiin tulkitessaan yhteisön tekemiä kansainvälisiä sopimuksia ja myös vapaakauppasopimusta tulkitessaan (ks. mm. em. lausunto 1/91, 14 kohta ja asia C-312/91, Metalsa, tuomio 1.7.1993, Kok. 1993, s. I-3751, 12 kohta).

78 Tämän lisäksi Wienin yleissopimuksen I 18 artiklassa ja Wienin yleissopimuksen II 18 artiklassa ilmaistaan luottamuksensuojaa koskeva kansainvälisen julkisoikeuden yleinen periaate, jonka perusteella kansainvälisen oikeuden oikeussubjekti voi tietyissä tapauksissa olla sidottu sen vuoksi, että se on toimenpiteillään luonut perustellun luottamuksen muissa kansainvälisen oikeuden oikeussubjekteissa.

79 Kantaja vastustaa neuvoston väitettä, jonka mukaan Wienin yleissopimuksen I 18 artiklassa ei anneta yksityisille sellaisia oikeuksia, joihin nämä voisivat vedota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Ensinnäkin välittömän oikeusvaikutuksen puuttumista koskeva väite on merkityksetön EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla aloitetuissa oikeudenkäyntimenettelyissä. Kansainväliset sopimukset ovat erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä, ja yhteisön toimielinten, mukaan lukien yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, on valvottava niiden noudattamista. Se seikka, etteivät tietyt kansainväliset sopimukset ole välittömästi sovellettavissa, ei vaikuta millään tavoin yhteisön velvollisuuteen valvoa niiden noudattamista (ks. asia 126/83, STS v. komissio, tuomio 10.7.1984, Kok. 1984, s. 2769; asia 70/87, Fediol v. komissio, tuomio 22.6.1989, Kok. 1989, s. 1781, 20 kohta; asia C-69/89, Nakajima v. neuvosto, tuomio 7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069, 31 kohta sekä julkisasiamies Lenzin tässä asiassa antama ratkaisuehdotus, 53 kohta, ja asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973, julkisasiamies Gulmannin ratkaisuehdotuksen 135 ja 137 kohta). Toiseksi Wienin yleissopimuksen I 18 artiklassa kielletään yksiselitteisesti ja ehdottomasti toimenpiteet, jotka ovat ristiriidassa kansainvälisen sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän kanssa.

80 Tämän perusteella Euroopan yhteisö oli kantajan mielestä ETA-sopimuksen allekirjoittamisen ja sopimuksen voimaantulon välisenä aikana velvollinen pidättäytymään toimenpiteistä, jotka olisivat saattaneet vaarantaa sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän saavuttamisen. Tämä velvollisuus oli kantajan mielestä erityisen merkittävä sen jälkeen, kun kaikki sopimuspuolet olivat ratifioineet sopimuksen.

81 Tältä osin kantaja huomauttaa, että ratifiointimenettely päättyi 13.12.1993, kun neuvosto ja komissio tekivät yhdessä päätöksen 94/1 ja kun varmennetut yhdenmukaiset kappaleet ratifioimisasiakirjoista sekä tiedonanto, jonka mukaan sopimus

tulisi voimaan 1.1.1994, annettiin sopimuspuolille. Sillä hetkellä, jolloin riidanalainen asetus annettiin eli 20.12.1993, neuvosto oli varsin hyvin tietoinen siitä, että ETA-sopimus tulisi voimaan muutamia päiviä myöhemmin. Koska yksi ETA-sopimuksen tärkeimmistä tavoitteista on tullien poistaminen sopimuspuolten väliltä, Euroopan yhteisö on kantajan mukaan vaarantanut ETA-sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän saavuttamisen antamalla riidanalaisen asetuksen ratifiointivaiheen päätyttyä.

82 Itävallan tasavalta väittää, että koska neuvosto on antanut riidanalaisen asetuksen ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa, mutta sen jälkeen kun kaikki sopimuspuolet olivat ratifioineet sen, se on loukannut Itävallan tasavallan ja sen kansalaisten oikeuksia. Neuvosto on loukannut jäsenvaltioille yhteistä yleistä oikeusperiaatetta eli sopimuspuolten molemminpuolista vilpitöntä mieltä ennen sopimuksen voimaantuloa koskevaa velvollisuutta, vaikka tämä kansainvälisen julkisoikeuden periaate on vahvistettu Wienin yleissopimuksen I 18 artiklassa.

83 Itävallan tasavalta vetoaa lisäksi Italian, Saksan, Belgian, Espanjan ja Ison-Britannian oikeuteen ja väittää, että on olemassa myös jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteinen yleinen oikeusperiaate, jonka mukaan velvoitteita sisältävän sopimuksen sopimuspuolen on toimittava vilpittömässä mielessä muiden sopimuspuolten tai niiden, joita sopimus koskee, etujen säilyttämiseksi sinä aikana, jolloin sopimusta ei ole vielä pantu täytäntöön. Tämä periaate on Itävallan tasavallan mukaan seurausta luottamuksensuojan periaatteesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi siis vahvistettava se yhteisön oikeuden yleiseksi periaatteeksi. Tätäkin periaatetta on kuitenkin loukattu antamalla riidanalainen asetus. Itävallan tasavalta katsoo, että kantajan, jota ETA-sopimus koskee, on voitava vedota kyseiseen periaatteeseen.

84 Neuvosto ei kiistä sitä kantajan väitettä, jonka mukaan Wienin yleissopimuksen I 18 artiklaan ja Wienin yleissopimuksen II 18 artiklaan sisältyy kansainvälisen tapaoikeuden sääntöjä, jotka sitovat Euroopan yhteisöä.

85 Neuvosto väittää ensinnäkin, ettei se ole rikkonut näitä oikeussääntöjä, koska riidanalainen asetus on täysin ETA-sopimuksen mukainen. Näin ollen ei ole olemassa toimenpidettä, jolla tehtäisiin tyhjäksi sopimuksen tarkoitus ja päämäärä, eikä Itävallan tasavallan perusteltua luottamusta ole loukattu.

86 Toiseksi neuvosto väittää, että säännöt, joihin kantaja vetoaa, kuuluvat valtiosopimusoikeuteen, joka on kansainvälisen oikeuden ala, joka koskee ainoastaan suvereenien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen oikeuksia sekä näiden välisiä suhteita. Näillä säännöillä ei anneta yksityisille oikeuksia, joihin nämä voisivat vedota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Kyseinen määräys ei ole myöskään riittävän täsmällinen, jotta se olisi välittömästi sovellettavissa, ja tämä pätee erityisesti luottamuksensuojan periaatteen osalta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

87 Kun käsitellään perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla nostettua kumoamiskannetta, riidanalaisen säädöksen lainmukaisuutta on arvioitava säädöksen antamisajankohtana olemassa olleiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella (ks. yhdistetyt asiat 15/76 ja 16/76, Ranska v. komissio, tuomio 7.2.1979, Kok. 1979, s. 321, 7 kohta ja yhdistetyt asiat T-79/95 ja T-80/95, SNCF ja British Railways v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok. 1996, 48 kohta, Kok. 1996, s. II-1491).

88 Näin ollen on hylättävä kantajan väite, jonka mukaan riidanalaisen asetuksen lainmukaisuutta olisi arvioitava sen voimaantuloajankohtana.

89 Kantaja väittää myös, että ETA-sopimus kuuluu niihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, jotka olivat olemassa silloin, kun riidanalainen asetus annettiin 20.12.1993, ja että antaessaan riidanalaisen asetuksen joitakin päiviä ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa neuvosto on rikkonut kansainvälisen julkisoikeuden

periaatetta eli niin sanottua vilpittömän mielen periaatetta, jonka mukaan kansainvälisen sopimuksen allekirjoittajavaltiot eivät voi antaa säädöksiä, jotka tekevät tyhjäksi sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän, kun ne odottavat sopimuksen voimaantuloa.

90 Tältä osin on aluksi korostettava, että vilpittömän mielen periaate on kansainvälisen tapaoikeuden sääntö, jonka olemassaolon kansainvälinen tuomioistuin on tunnustanut (ks. asia Intérêts allemands en Haute-Silésie polonaise, tuomio 25.5.1926, CPJI, sarja A, nro 7, s. 30 ja 39) ja joka näin ollen sitoo Euroopan yhteisöä.

91 Tämä periaate on kodifioitu Wienin yleissopimuksen I 18 artiklassa, jossa määrätään seuraavaa:

"Valtion on pidättäydyttävä toimenpiteistä, jotka tekisivät tyhjäksi valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän, kun

a) se on allekirjoittanut valtiosopimuksen tai vaihtanut valtiosopimuksen muodostavat asiakirjat ratifioimis- tai hyväksymisehdoin, jollei se ole selvästi ilmaissut, ettei sen tarkoituksena ole tulla valtiosopimuksen osapuoleksi; tai

b) se on ilmaissut suostumuksensa valtiosopimuksen noudattamiseen valtiosopimuksen voimaantuloa edeltäneenä aikana ja ehdolla, ettei voimaantulo kohtuuttomasti viivästy."

92 Nyt käsiteltävässä asiassa neuvosto antoi riidanalaisen asetuksen 20.12.1993 eli seitsemän päivää sen jälkeen kun yhteisöt viimeisenä sopimuspuolena olivat hyväksyneet ETA-sopimuksen ja tallettaneet hyväksymisasiakirjansa (ks. edellä 23 kohta). Näin ollen yhteisöt tiesivät ETA-sopimuksen voimaantuloajankohdan 13.12.1993 lähtien. ETA-sopimuksen 129 artiklan 3 kohdasta, sellaisena kuin se on korvattuna

mukauttamispöytäkirjan 6 artiklalla, ja mukauttamispöytäkirjan 1 artiklan 1 kohdasta ja 22 artiklan 3 kohdasta käy ilmi, että kyseisen sopimuksen piti tulla voimaan viimeistä hyväksymis- tai ratifioimisilmoitusta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

93 Tämän jälkeen on huomautettava, että vilpittömän mielen periaate on kansainvälisessä julkisoikeudessa seurausta luottamuksensuojan periaatteesta, joka oikeuskäytännön mukaan kuuluu yhteisön oikeusjärjestykseen (ks. asia 112/77, Töpfer v. komissio, tuomio 3.5.1978, Kok. 1978, s. 1019, 19 kohta). Kaikilla taloudellisilla toimijoilla, joille toimielin on antanut perusteltuja odotuksia, on oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen (ks. mm. yhdistetyt asiat T-466/93, T-469/93, T-473/93, T-474/93 ja T-477/93, O'Dwyer ym. v. neuvosto, tuomio 13.7.1995, Kok. 1995, s. II-2071, 48 kohta).

94 Sellaisessa tilanteessa, jossa Euroopan yhteisöt ovat tallettaneet kansainvälistä sopimusta koskevat hyväksymisasiakirjansa ja jossa kyseisen sopimuksen voimaantulopäivä tiedetään, taloudelliset toimijat voivat vedota luottamuksensuojan periaatteeseen riitauttaakseen sen, että toimielimet antavat tämän kansainvälisen sopimuksen voimaantuloa edeltävänä aikana säädöksiä, jotka ovat sopimuksen määräysten vastaisia, sillä voimaantulonsa jälkeen näillä määräyksillä on niiden osalta välitön oikeusvaikutus.

95 Kantajalla on näin ollen oikeus vaatia riidanalaisen asetuksen lainmukaisuuden tutkimista ETA-sopimuksen määräysten kannalta, koska ETA-sopimuksen määräyksillä on sopimuksen voimaantulon jälkeen välitön oikeusvaikutus.

96 Ennen kuin otetaan huomioon kantajan tältä osin esittämät eri perustelut, on kuitenkin ensin tutkittava yhtäältä, ovatko ETA-sopimuksen määräykset korvanneet vapaakauppasopimuksen määräykset ja miltä osin ne ovat nämä määräykset

korvanneet, ja toisaalta, voidaanko ETA-sopimusta soveltaa tässä asiassa kyseessä oleviin tuotteisiin.

97 On huomautettava, että vapaakauppasopimusta, joka oli sovellettavissa tosiseikkojen tapahtuma-aikana ja jonka perusteella riidanalainen asetus annettiin, ei ollut purettu eikä sen soveltamista lykätty ETA-sopimuksen voimaantulohetkellä. ETA-sopimuksen 120 artiklasta käy kuitenkin ilmi, että ETA-sopimuksen määräyksiä sovelletaan ensisijaisesti vapaakauppasopimuksen määräyksiin nähden "siltä osin kuin — [ETA-sopimus] — koskee samoja asioita". Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevat ETA-sopimuksen määräykset koskevat samoja asioita kuin vapaakauppasopimuksen asian kannalta merkitykselliset määräykset. ETA-sopimuksen 10 artikla koskee samoja asioita kuin vapaakauppasopimuksen 3 ja 6 artikla, eli tuontitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja. Valtion tukia koskeva ETA-sopimuksen 61 artikla on täsmällisempi ja se vastaa ulottuvuudeltaan vapaakauppasopimuksen 23 artiklan 1 kohdan iii alakohtaa; se on lähes samansisältöinen kuin EY:n perustamissopimuksen 92 artikla. Yhteisön sisäisiin valtion tukiin sovellettavat erityismääräykset on lisäksi otettu ETA-sopimuksen liitteeseen XV. Vapaakauppasopimuksen 27 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan a alakohdan mukaisista menettelyistä on muistutettava, että ETA-sopimuksen 108 artiklan mukaan EFTA-valtiot perustavat EFTAn valvontaviranomaisen ja EFTAn tuomioistuimen. Näillä kahdella toimielimellä on erityisesti kilpailuasioiden ja valtion tukia koskevien asioiden osalta vastaavanlainen toimivalta ja samanlaiset menettelytavat kuin Euroopan yhteisöllä on näissä asioissa. EFTAn valvontaviranomaisen ja komission toimivallan jaosta ja yhteistyöstä valtion tukien osalta määrätään ETA-sopimuksen 62 artiklassa. Tästä seuraa, että ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen ETA-sopimuksen kyseisiä määräyksiä sovelletaan ensisijaisesti vapaakauppasopimuksen määräyksiin nähden.

98 Ottamatta kantaa Itävallan tasavallan myöntämän tuen yhteensopivuuteen vapaakauppasopimuksen tai ETA-sopimuksen kanssa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, että neuvosto on vienyt päätökseen vapaakauppasopimuksen valtion tukia koskevien määräysten mukaisen menettelyn ennen riidanalaisen asetuksen antamista. Kuten edellisestä kohdasta seuraa, ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen ETA-sopimuksen valtion tukia koskevia määräyksiä on kuitenkin sovellettava ensisijaisesti vapaakauppasopimuksen vastaaviin määräyksiin nähden. ETA-sopimus sisältää tältä osin omia sääntöjä ja menettelyjä, joiden perusteella sopimuspuolten on mahdollista hylätä sellaisia valtion tukia, jotka ovat yhteensopimattomia sopimuksen toiminnan kannalta.

99 Siltä osin kuin kysymys on sopimuksen sovellettavuudesta riidanalaisessa asetuksessa tarkoitettuihin tuotteisiin, ei ole kiistetty, että nämä tuotteet ovat peräisin ETA-sopimuksen sopimuspuolilta ja että niihin sovelletaan harmonoidun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän 25—97 ryhmää. Tämän vuoksi ETA-sopimusta sovelletaan sopimuksen 8 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan a alakohdan nojalla näihin tuotteisiin sopimuksen voimaantulosta lähtien.

100 Toiseksi on siis tutkittava, voiko ETA-sopimuksen 10 artiklalla olla sopimuksen voimaantulon jälkeen välitön oikeusvaikutus.

101 EY:n perustamissopimuksen 228 artiklan 7 kohdasta käy ilmi, että yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti tekemät kansainväliset sopimukset sitovat yhteisön toimielimiä ja jäsenvaltioita. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaisen sopimuksen määräykset ovat sopimuksen voimaantulosta lähtien erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä (ks. em. asia Haegeman, tuomion 5 kohta). Samoin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaisen sopimuksen määräyksillä voi olla välitön oikeusvaikutus, jos ne ovat ehdottomia ja riittävän täsmällisiä (ks. esim. asia 87/75, Bresciani, tuomio 5.2.1976, Kok. 1976, s. 129, 25 kohta ja asia 104/81, Kupferberg, tuomio 26.10.1982, Kok. 1982, s. 3641, 23 kohta).

102 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, ettei mikään seikka asiakirjoissa osoita, että ETA-sopimusta, jonka Euroopan yhteisö teki EY:n perustamissopimuksen 238 artiklan perusteella, ei olisi tehty perustamissopimuksen mukaisesti. Tästä seuraa, että sopimuksen tultua voimaan 1.1.1994 sen määräykset ovat erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä. On myös muistutettava, että ETA-sopimuksen 10 artiklan ensimmäisessä virkkeessä määrätään, että tuonti- ja vientitullit sekä vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä sopimuspuolten välillä. Saman artiklan toisessa virkkeessä täsmennetään, että tämä kielto koskee myös fiskaalisia tulleja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta pöytäkirjassa 5 määrät-

tyjen järjestelyjen soveltamista. On todettava, että 10 artiklassa määrätään siis ehdoton ja täsmällinen sääntö, johon liittyy vain yksi poikkeus, joka sekin on ehdoton ja täsmällinen. Tästä seuraa, että ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen tällä artiklalla on välitön oikeusvaikutus.

103 Kolmanneksi on tutkittava, rikotaanko riidanalaisella asetuksella ETA-sopimuksen 10 artiklaa, kun siinä säädetään 4,9 prosentin tullin uudesta käyttöönottamisesta.

104 ETA-sopimuksen 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen tai Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen taikka näitä kahta perustamissopimusta sovellettaessa annettujen säädösten säännöt, määräyksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennen tämän sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeuskäytännön kehittämistä tulevaisuudessa."

105 Neuvosto väittää, että tästä määräyksestä huolimatta ETA-sopimuksen 10 artiklaa ei pidä tulkita samalla tavoin kuin EY:n perustamissopimuksen vastaavia määräyksiä, sillä EY:n perustamissopimuksen ja ETA-sopimuksen välillä on merkittäviä eroja (ks. edellä 62 kohta).

106 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Oikeuskäytännöstä käy näet ilmi, että jotta voitaisiin todeta, onko EY:n perustamissopimuksen määräyksen tulkintaa laajennettava samanlaiseen määräykseen, joka sisältyy ETA-sopimuksen kaltaiseen sopimukseen,

tätä määräystä on tutkittava sekä sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän että sen asiayhteyden valossa (ks. asia 270/80, Polydor, tuomio 9.2.1982, Kok. 1982, s. 329, 8 kohta ja asia C-163/90, Legros ym., tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4625, 23 kohta). ETA-sopimuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisen sopimuksen tavoitteena on yhdenmukaisen Euroopan talousalueen luomiseksi edistää sopimuspuolten kaupan ja taloudellisten suhteiden jatkuvaa ja tasapainoista vahvistumista yhdenvertaisten kilpailun edellytysten pohjalta sekä samojen sääntöjen noudattamista. Tämän vuoksi sopimuspuolet päättivät poistaa lähes kaikki esteet niiden väliseltä kaupalta vapaakauppa-alueiden luomista koskevien GATT:n määräysten mukaisesti.

107 Tässä mielessä ETA-sopimus merkitsee pitkälle menevää yhdentymistä, jonka tavoitteet ylittävät tavanomaisen vapaakauppasopimuksen tavoitteet. ETA-sopimuksen 1 artiklan 2 kohdasta käy ilmi, että ETA-sopimus käsittää muun muassa tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sellaisen järjestelmän käyttöönottamisen, jolla varmistetaan, ettei kilpailu vääristy ja että kilpailusääntöjä noudatetaan yhdenvertaisesti. Säännöt, joita sovelletaan sopimuspuolten välisillä suhteissa sopimuksen kattamilla alueilla ovat sisällöltään samoja kuin EY:n ja EHTY:n perustamissopimusten ja näitä perustamissopimuksia sovellettaessa annettujen säädösten määräykset ja säännökset. ETA-sopimuksen päämääränä on myös laajentaa yhteisön oikeus ETAan sopimuksen kattamien alojen osalta sitä mukaa kuin yhteisön oikeutta luodaan, se kehittyy tai muuttuu, ja tätä tarkoitusta varten on olemassa tietty päätöksentekomenettely. Sopimuksessa määrätään myös, että EFTA-valtiot perustavat valvontaviranomaisen, EFTAn valvontaviranomaisen, jolla on samanlaiset valtuudet ja tehtävät kuin komissiolla, ja tuomioistuimen, EFTAn tuomioistuimen. ETA-sopimuksen 109 artiklassa täsmennetään, että ETA-sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämistä valvoo yhtäältä EFTAn valvontaviranomainen ja toisaalta EY:n perustamissopimuksen ja EHTY:n perustamissopimuksen mukaisesti sekä ETA-sopimuksen mukaisesti komissio. ETA-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdasta ja valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta 2 päivänä toukokuuta 1992 tehdystä EFTA-maiden välisestä sopimuksesta (EYVL 1994 L 344, s. 1, jäljempänä EFTAn valvontasopimus) käy ilmi, että EFTAn tuomioistuimen toimivalta on samanlainen kuin yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivalta.

108 Kun on perustettu EFTAn valvontaviranomainen ja EFTAn tuomioistuin, joilla on samanlaiset valtuudet ja toimivalta kuin komissiolla ja yhteisöjen tuomioistuimella, on näin ollen luotu kahteen tukipylvääseen nojautuva järjestelmä, jossa EFTAn valvontaviranomainen ja EFTAn tuomioistuin valvovat sopimuksen soveltamista

EFTA-valtioiden puolelta, kun taas komissio, yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valvovat sen soveltamista Euroopan yhteisön puolelta. Tätä järjestelmää vahvistavat monet tekijät, joiden tarkoituksena on taata järjestelmän yhtenäisyys. Tällaisia tekijöitä ovat ETA-sopimuksen ja EY:n ja EHTY:n perustamissopimusten eri määräysten sanamuodon samankaltaisuuden lisäksi ETA-sopimuksen johdanto-osan neljäs ja viidestoista perustelukappale ja 6 artikla sekä muun muassa EFTAn valvontasopimuksen 3 artikla. Johdanto-osan neljännen perustelukappaleen mukaan sopimuspuolten tavoitteena on "perustaa dynaaminen ja yhdenmukainen Euroopan talousalue, joka perustuu yhteisiin sääntöihin ja yhdenvertaisiin kilpailun edellytyksiin sekä antaa riittävät täytäntöönpanokeinot myös tuomioistuimissa ja joka toteutuu yhdenvertaisuuden ja vastavuoroisuuden sekä sopimuspuolten etujen, oikeuksien ja velvollisuuksien yleisen tasapainon pohjalta". Johdanto-osan 15. perustelukappaleessa, jonka sopimuspuolet lisäsivät sen jälkeen kun yhteisöjen tuomioistuin oli edellä mainitussa lausunnossaan 1/91 todennut, että sopimuksen ensimmäiseen versioon sisältynyt tuomioistuinjärjestelmä, joka koski ETAn tuomioistuinta, oli ristiriidassa ETY:n perustamissopimuksen kanssa, täsmennetään edelleen, että "sopimuspuolten tavoitteena on, tunnustaen täysin tuomioistuinten riippumattomuuden, päästä tämän sopimuksen ja niiden yhteisön lainsäädännön säännösten yhtenäiseen tulkintaan ja soveltamiseen, jotka tässä sopimuksessa merkittäviltä osin toistetaan, ja ylläpitää tätä yhtenäistä tulkintaa ja soveltamista sekä päästä yksilöiden ja yritysten yhdenvertaiseen kohteluun neljän vapauden aloilla ja kilpailun edellytyksissä". Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti edellä 104 kohdassa, ETA-sopimuksen 6 artiklassa määrätään, että siltä osin kuin sopimuksen määräykset ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat yhteisön oikeussäännöt, niitä tulkitaan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sopimuksen allekirjoittamista edeltävän oikeuskäytännön mukaisesti. Lopuksi EFTAn valvontasopimuksen 3 artiklan 2 kohdasta käy ilmi, että EFTAn valvontaviranomaisen ja EFTAn tuomioistuimen on tulkitessaan ja soveltaessaan ETA-sopimusta otettava asianmukaisesti huomioon yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ETA-sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen antamissa merkityksellisissä ratkaisuissa vahvistetut periaatteet (ks. EFTAn tuomioistuimen em. asia Restamark, 24, 33 ja 34 kohta ja asia E-2/92, Scottish Salmon Growers Association v. EFTAn valvontaviranomainen, tuomio 21.3.1995, Report of the EFTA Court, 1 January 1994—30 June 1995, s. 59, 11—13 kohta).

109 Toisin kuin neuvosto väittää, yhteisöjen tuomioistuin ei edellä mainitussa lausunnossaan 1/91 kiistänyt, etteikö sopimuspuolten tavoite, jonka mukaan perustettai-

siin dynaaminen ja yhdenmukainen Euroopan talousalue sopimuksen tulkitsemiseksi ja soveltamiseksi, olisi tärkeä. Kun yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tavoite tulkita ja soveltaa oikeutta yhdenmukaisesti ETAssa oli ristiriidassa yhtäältä sopimuksen päämäärien ja soveltamisalan olemassa olevien eroavuuksien kanssa ja toisaalta yhteisön oikeuden päämäärien ja soveltamisalan kanssa, tämä toteamus tehtiin tutkittaessa ETA-sopimuksella tavoiteltua tuomioistuinjärjestelmää sen selvittämiseksi, saattoiko ETA-sopimus vaarantaa yhteisön oikeusjärjestyksen itsenäisyyden tavoitellessaan omia päämääriään, eikä tutkittaessa tiettyä erityistapausta, jonka osalta pitäisi päättää, onko ETA-sopimuksen määräystä, joka on sisällöltään sama kuin yhteisön oikeussääntö, tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

110 Näistä toteamuksista seuraa, että ETA-sopimuksen 6 artiklaa on tulkittava siten, että kun ETA-sopimuksen määräys on sisällöltään sama kuin vastaavat EY:n ja EHTY:n perustamissopimusten määräykset taikka näiden kahden perustamissopimuksen soveltamiseksi annettujen säädösten säännökset, sitä on tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennen sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti.

111 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tämän jälkeen, että ETA-sopimuksen 10 artikla on sisällöltään sama kuin EY:n perustamissopimuksen 12, 13, 16 ja 17 artikla, joissa kielletään siirtymäkauden päätyttyä tuonti- ja vientitullit sekä kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut jäsenvaltioiden välillä. Tämän vuoksi 10 artiklaa on ETA-sopimuksen 6 artiklan nojalla tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennen sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti.

112 Tämän seikan osalta on ensinnäkin hylättävä komission perustelu, johon sisältyneen väitteen mukaan ETA-sopimuksen 10 artikla ja EY:n perustamissopimuksen vastaavat määräykset eivät ole sisällöltään samoja, koska kyseisestä artiklasta ilmenee, ettei fiskaalisten tullien katsota viran puolesta kuuluvan tuonti- ja vientitullien

ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen käsitteen piiriin. Riittää, kun todetaan, että EY:n perustamissopimukseen sisältyy vastaava määräys eli 17 artikla, jossa täsmennetään, että perustamissopimuksen 9 artiklaan sisältyviä kieltoja sovelletaan myös fiskaalisiin tulleihin, ja jonka tarkoituksena on estää tuonti- ja vientitulleja sekä kaikkia vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskevan kiellon kiertäminen (ks. em. asia Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, 8 ja 9 kohta).

113 Toiseksi on todettava komission väitteen vastaisesti, että kantajan esittämä ETA-sopimuksen 10 artiklan tulkinta ei tee ETA-sopimuksen 64 artiklan soveltamista mahdottomaksi. Viimeksi mainitussa artiklassa näet annetaan valtion tukien osalta tietyin edellytyksin sen sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle, johon kilpailun vääristyminen vaikuttaa, lupa toteuttaa toimenpiteitä vääristymisen vaikutusten poistamiseksi. Koska 64 artikla on poikkeus muista ETA-sopimuksen määräyksistä, sitä voidaan siis soveltaa sopimuksen muista määräyksistä huolimatta. Ennen toimenpiteiden toteuttamista on kuitenkin vietävä päätökseen ETA-sopimuksen 64 artiklan mukainen menettely, ja siinä määrättyjen edellytysten on täytyttävä.

114 Kolmanneksi on huomattava, että ETA-sopimuksen eri suojalausekkeita, joiden perusteella sopimuspuolet voivat poiketa sopimuksen määräyksistä, voidaan käyttää ainoastaan tietyissä tilanteissa ja yleensä ETAn sekakomitean toteuttaman kontradiktorisen tutkinnan jälkeen. Nämä lausekkeet eivät vaikuta millään tavoin siihen tavoitteeseen, johon 10 artiklalla pyritään ETA-sopimuksessa, eikä tämän vuoksi myöskään kyseisen artiklan tulkintaan, lukuun ottamatta erityistilanteita, joissa niitä voidaan joutua soveltamaan. Tätä päätelmää tukee muun muassa se seikka, että jäsenvaltioilla oli Euroopan unionista tehdyn sopimuksen voimaantuloon saakka ETY:n perustamissopimuksen 115 artiklan mukaan mahdollisuus siirtymäkauden aikana kiireellisissä tapauksissa toteuttaa itse tarvittavia toimenpiteitä ja että em. asiassa Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi siirtymäkauden aikana perityt maksut nimenomaisesti lainvastaisiksi, kuten kantaja on perustellusti huomauttanut.

115 Neljänneksi on hylättävä myös komission väite, jonka mukaan ETA-sopimuksen 26 artikla ei olisi tarpeen, jos 10 artiklaa olisi tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti. ETA-sopimuksen 26 artiklassa näet määrätään, että sopimuspuolten välillä ei sovelleta polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä, tasoitusmaksuja eikä kolmansista maista johtuvien luvattomien kauppatapojen vastaisia toimenpiteitä, ellei ETA-sopimuksessa toisin määrätä. Sopimuksen pöytäkirjan 13 ensimmäisessä kohdassa määrätään, että sopimuksen 26 artiklaa sovelletaan ainoastaan aloilla, joita sopimuksen määräykset koskevat ja joita koskeva yhteisön säännöstö (acquis communautaire) on täysin otettu sopimuksen osaksi. Kyseisen pöytäkirjan toisesta kohdasta käy ilmi, ettei 26 artiklaa sovelleta niissä tilanteissa, joissa sopimuspuolet ottavat käyttöön toimenpiteitä estääkseen sen, että kierretään kolmansiin maihin kohdistuvia polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä, tasoitusmaksuja tai toimenpiteitä sellaisia luvattomia kauppatapoja vastaan, joita kolmansien maiden katsotaan noudattavan.

116 Sopimuksen 26 artiklaa, luettuna yhdessä pöytäkirjan 13 kanssa, on siis tulkittava siten, että siinä määrätään tilanteista, joissa sopimuspuolet voivat toteuttaa keskenään polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä, tasoitusmaksuja tai kolmansista maista johtuvien luvattomien kauppatapojen vastaisia toimenpiteitä huolimatta ETA-sopimuksen muista määräyksistä. Sopimuksen 26 artikla ei myöskään koske ainoastaan tulleina toteutettuja toimenpiteitä vaan kaikkia muitakin toimenpiteitä riippumatta niiden muodosta, mukaan lukien komission päätöksillä hyväksytyt polkumyyntiä koskevat sitoumukset. Tämän vuoksi ETA-sopimuksen 26 artiklalla on olemassaololleen omat perusteensa, jotka ovat riippumattomia ETA-sopimuksen 10 artiklan olemassaolon perusteista.

117 Riidanalaista asetusta ei ole myöskään annettu estämään sitä, että kierretään kolmansiin maihin kohdistuvia polkumyynnin vastaisia toimenpiteitä, tasoitusmaksuja tai toimenpiteitä sellaisia luvattomia kauppatapoja vastaan, joita kolmansien maiden katsotaan noudattavan. Sitä paitsi valtion tukia koskeviin asioihin sovelletaan ETA-sopimuksen 61—64 artiklaa. Lisäksi valtion tukia koskeva yhteisön säännöstö (acquis communautaire), muun muassa valtion tukien autoalaa koskeva säännöstö (89/C 123/03, EYVL C 123, 18.5.1989, s. 3) otettiin kokonaisuudessaan sopimukseen. Tämän vuoksi nämä toimenpiteet eivät ETA-sopimuksen 26 artiklan

perusteella voi enää olla sallittuja, ilman että olisi tarpeen antaa ratkaisua siitä, onko riidanalaisella asetuksella säädettyjä toimenpiteitä pidettävä tasoitusmaksuina.

118 Mainittakoon vielä, että siltä osin kuin on kysymys EFTA-maiden kanssa tehdyistä vapaakauppasopimuksista, joilla on huomattavasti rajoitetumpi tavoite kuin ETA-sopimuksella, yhteisöjen tuomioistuin katsoi em. asiassa Legros ym. antamassaan tuomiossa (26 kohta), joka koski Euroopan yhteisön ja Ruotsin kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen (Euroopan talousyhteisön ja Ruotsin kuningaskunnan välisen sopimuksen tekemisestä 19 päivänä joulukuuta 1972 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2838/72, EYVL L 300, s. 96) 6 artiklaa, vaikutukseltaan vastaavien maksujen osalta, että kun tavoitteena on poistaa kaupan esteet, tuontitullien poistamisella on keskeinen merkitys, ja että tilanne on sama vaikutukseltaan vastaavien maksujen poistamisen osalta, sillä vaikutukseltaan vastaavat maksut liittyvät yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kiinteästi tulleihin käsitteen suppeassa merkityksessä (ks. mm. yhdistetyt asiat 37/73 ja 38/73, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, tuomio 13.12.1973, Kok. 1973, s. 1609, 12 ja 13 kohta ja asia C-260/90, Leplat, tuomio 12.2.1992, Kok. 1992, s. I-643, 15 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin päätteli tältä osin, että vapaakauppasopimuksen tehokas vaikutus (effet utile) tehtäisiin merkittäviltä osin tyhjäksi, jos kyseisen sopimuksen 6 artiklaan sisältyvää vaikutukseltaan vastaavan maksun käsitettä olisi tulkittava siten, että se olisi ulottuvuudeltaan suppeampi kuin ETY:n perustamissopimukseen sisältyvä sama käsite.

119 Kun otetaan huomioon kaikki nämä seikat, on tämän vuoksi tutkittava, onko riidanalainen asetus ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen kyseisen sopimuksen 10 artiklan vastainen, kun kyseistä artiklaa tulkitaan 6 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennen sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti.

120 Tältä osin on hylättävä neuvoston väite, jonka mukaan riidanalaisella asetuksella käyttöön otettu toimenpide ei ole tulli vaan erityinen suojatoimenpide, joka sellaisena ei kuulu ETA-sopimuksen 10 artiklan soveltamisalaan. Riidanalainen asetus näet koskee sen oman nimikkeen mukaan "tariffimyönnytysten peruuttamista". Riidanalaisen asetuksen 1 artiklassa säädetään lisäksi, että "General Motors Austrian valmistamien — — auton F15-vaihdelaatikoiden tuonnissa otetaan uudelleen

käyttöön 4,9 prosentin tulli", ja sen 23. perustelukappaleessa viitataan "tullien määräämiseen samalla tasoille kuin ne tullit, joita olisi voitu soveltaa, jos [vapaakauppasopimus] ei olisi tullut voimaan". Istunnossa neuvoston edustaja myönsi lopuksi vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen, ettei toimenpiteen luokittelu ole merkityksellistä, koska sen vaikutus on samanlainen, pidettiinpä sitä polkumyyntitullina, tasoitusmaksuna, tariffimyönnytyksen peruuttamisena, tullin käyttöönottamisena tai erityisenä suojatoimenpiteenä.

121 Tämän jälkeen on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "kotimaisille tai ulkomaisille tavaroille yksipuolisesti asetettu vero tai maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa tarkoitettu vaikutukseltaan vastaava maksu, jos se ei ole varsinainen tulli; asia on näin riippumatta veron tai maksun määrän vähäisyydestä, nimikkeestä ja kantamis- tai perimistavasta, vaikka sitä ei kannettaisi valtion hyväksi eikä se vaikuttaisi syrjivästi tai suojaavasti ja vaikka tuote, jota vero tai maksu koskee, ei kilpailisi kansallisen tuotannon kanssa" (ks. em. asia Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, tuomion 18 kohta).

122 Riidanalaisella asetuksella käyttöön otettu toimenpide on yhteisön yksipuolisesti F15-vaihdelaatikoille asettama maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen. Tämän vuoksi on todettava, että se on joka tapauksessa ETA-sopimuksen 10 artiklassa tarkoitettu vaikutukseltaan vastaava maksu, ilman että olisi tarpeen vahvistaa, onko tätä toimenpidettä pidettävä varsinaisena tuontitullina. Tämän perusteella riidanalainen asetus oli ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen kyseisen artiklan vastainen.

123 Edellä esitetyn perusteella neuvosto on loukannut kantajan perusteltua luottamusta, kun se on antanut riidanalaisen asetuksen ETA-sopimuksen voimaantuloa edeltäneenä aikana sen jälkeen, kun yhteisöt olivat tallettaneet hyväksymisasiakirjansa.

124 Oikeuskäytännöstä käy lisäksi ilmi, että yhteisön lainsäädännön on oltava täsmällistä ja sen soveltamisen oikeussubjektien ennakoitavissa. Oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että kaikki toimielinten säädökset ja toimenpiteet, joilla on oikeudellisia vaikutuksia, ovat selkeitä ja täsmällisiä ja että ne annetaan henkilölle, jota asia koskee, tiedoksi sillä tavoin, että tämä tietää varmuudella, mistä hetkestä lähtien kyseinen säädös tai muu toimenpide on olemassa ja alkaa tuottaa oikeusvaikutuksia. Tämä oikeusvarmuuden pakottava vaatimus on aivan erityisen tärkeää täyttää silloin, kun on kyse säädöksestä tai muusta toimenpiteestä, johon saattaa liittyä taloudellisia seurauksia, jotta henkilöt, joita asia koskee, voivat saada tarkasti selville heille asetettujen velvoitteiden ulottuvuuden (ks. asia 169/80, Gondrand Frères ja Garancini, tuomio 9.7.1981, Kok. 1981, s. 1931, 17 kohta; asia 70/83, Kloppenburg, tuomio 22.2.1984, Kok. 1984, s. 1075, 11 kohta; asia 325/85, Irlanti v. komissio, tuomio 15.12.1987, Kok. 1987, s. 5041, 18 kohta ja yhdistetyt asiat T-18/89 ja T-24/89, Tagaras v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 7.2.1991, Kok. 1991, s. II-53, 40 kohta).

125 Kun neuvosto antoi riidanalaisen asetuksen 20.12.1993, jolloin se tiesi varmasti, että ETA-sopimus tulisi voimaan 1.1.1994, se loi tietoisesti tilanteen, jossa oli tammikuusta 1994 alkaen samaan aikaan voimassa kaksi ristiriitaista oikeussääntöä eli yhtäältä riidanalainen asetus, joka oli välittömästi sovellettavissa kansallisissa oikeusjärjestyksissä ja jolla otettiin uudelleen käyttöön 4,9 prosentin tulli kantajan valmistamien F15-vaihdelaatikoiden tuonnissa, ja toisaalta ETA-sopimuksen 10 artikla, jolla on välitön oikeusvaikutus ja jossa kielletään tuontitullit ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut. Tämän vuoksi riidanalaista asetusta ei voida pitää täsmällisenä yhteisön lainsäädäntönä eikä sen soveltamista voida pitää oikeussubjektien ennakoitavissa olevana. Tämän vuoksi neuvosto on loukannut myös oikeusvarmuuden periaatetta.

126 Vaikka näitä kahta yleisten oikeusperiaatteiden loukkaamista on sellaisinaan pidettävä riittävän vakavina, jotta riidanalainen asetus olisi kumottava, on lisäksi ratkaistava, onko neuvosto kantajan väitteen mukaisesti tahallisesti päivännyt todellista aikaisemmaksi sen virallisen lehden numeron, jossa kyseinen asetus julkaistiin.

127 Riidanalainen asetus julkaistiin virallisen lehden numerossa, joka oli päivätty 31.12.1993. Asetuksen 2 artiklan mukaan asetus tulee voimaan sinä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. Julkaisutoimiston ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin antamista kirjallisista vastauksista käy kuitenkin ilmi, että 31.12.1993 päivätty *Euroopan yhteisöjen virallinen lehti* oli yleisön saatavilla julkaisutoimistossa yhteisön kaikilla virallisilla kielillä vasta 11.1.1994 klo 16.45. Vaikka on olemassa ennakko-olettama, jonka mukaan julkaisupäivä on todellisuudessa se päivä, jonka mukaan virallisen lehden kukin numero on päivätty, oikeuskäytännön mukaan silloin, kun on esitetty vastakkaista näyttöä, on otettava huomioon todellinen julkaisupäivä (ks. em. asia Racke, tuomion 15 kohta). Tästä seuraa, että tässä tapauksessa kyseessä olevan virallisen lehden todellinen julkaisupäivä on 11.1.1994 ja että asetus tuli voimaan vasta tuolloin.

128 Oikeudenkäyntiasiakirjoista, neuvoston ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä esittämistä asiakirjoista ja neuvoston ja julkaisutoimiston ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin antamista kirjallisista vastauksista käy myös ilmi, että neuvosto lähetti riidanalaisen asetuksen julkaisutoimistoon 3.1. tai 4.1.1994, että neuvosto antoi julkaisutoimistolle saatekirjeessä ohjeen julkaista asetus virallisen lehden vuoden 1993 numerossa, että neuvostosta vahvistettiin tämä ohje julkaisutoimiston tiedusteltua asiaa puhelimitse ja että tämä sai asetuksen täydellisenä 6.1.1994 lähetetyllä telekopiolla.

129 Neuvosto selitti istunnossa vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin, ettei se ollut koskaan väittänyt, että riidanalaisen asetuksen olisi pitänyt tulla voimaan ennen sen julkaisemista. Neuvoston virkamiehillä oli tuolloin tapana antaa julkaisutoimistolle ohjeita julkaista tiettynä vuonna annetut säädökset virallisen lehden kyseisen vuoden numerossa, vaikka se tiesi virallisen lehden todellista julkaisemispäivää koskevasta oikeuskäytännöstä (ks. edellä 127 kohta). Tätä käytäntöä on neuvoston mukaan kuitenkin myöhemmin muutettu.

130 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ota kantaa tämän joka tapauksessa arveluttavana pidettävän käytännön lainmukaisuuteen, se huomauttaa, että tästä käytännöstä poiketen useita neuvoston joulukuussa 1993 antamia säädöksiä julkaistiin virallisen lehden vuoden 1994 numerossa. Tällaisia ovat esimerkiksi 13.12.1993 tehdyt päätökset 94/1 ja 94/2, jotka julkaistiin 3.1.1994 päivätyssä virallisessa lehdessä EYVL 1994 L 1 sekä EFTA-maihin sovellettavien polkumyynnin vastaisten toimenpiteiden suspendoimisesta 22 päivänä joulukuuta 1993 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 5/94, joka julkaistiin 5.1.1994 päivätyssä virallisessa lehdessä EYVL 1994 L 3.

131 Edellä esitetyn perusteella neuvosto päiväsi tahallisesti todellista aikaisemmaksi sen virallisen lehden numeron, jossa riidanalainen asetus julkaistiin.

132 Toimimalla tällä tavoin neuvosto loukkasi edelleen oikeusvarmuuden periaatetta, joka 124 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan edellyttää, että kaikkien toimielinten säädösten ja muiden toimenpiteiden, joilla on oikeudellisia vaikutuksia, on oltava selkeitä ja täsmällisiä, ja ne on myös annettava tiedoksi henkilölle, jota asia koskee siten, että tämä tietää varmuudella, mistä hetkestä lähtien kyseinen säädös tai muu toimenpide on olemassa ja alkaa tuottaa oikeusvaikutuksia.

133 Neuvoston virkamiesten menettelyä on pidettävä erityisen vakavana, koska se on niiden virallisten ohjeiden vastainen, jotka neuvosto on itse antanut julkaisutoimistolle ja joiden "tarkoituksena on varmistaa, että kussakin virallisessa lehdessä mainittu julkaisupäivä vastaa päivämäärää, jona kyseinen numero on todellisuudessa yleisön saatavissa kaikilla kielillä julkaisutoimistossa" (ks. em. asia Racke, tuomion 15 kohta). Lisäksi, kuten kantaja on perustellusti huomauttanut, 31.12.1993 vallinnut oikeudellinen tilanne oli erilainen kuin ETA-sopimuksen voimaantulon 1.1.1994 jälkeen voimassa ollut oikeudellinen tilanne.

134 Kaiken edellä esitetyn perusteella yhdistetyt ensimmäinen kanneperuste ja toisen kanneperusteen toinen osa ovat perusteltuja.

135 Riidanalainen asetus on näin ollen kumottava ilman että on tarpeellista antaa ratkaisua muista kantajan esittämistä perusteluista ja väitteistä.

Oikeudenkäyntikulut

136 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto on hävinnyt asian ja kantaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, neuvosto on velvoitettava vastaamaan omien kulujensa lisäksi kantajan oikeudenkäyntikuluista.

137 Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan mukaan toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Komissio vastaa siis omista oikeudenkäyntikuluistaan.

138 Itävallan tasavaltaa ei ole hyväksytty väliintulijaksi EY:n tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan toisen kohdan vaan yhteisön sitoumuksen perusteella; kyseinen sitoumus sisältyi ETA-sopimuksen liitteenä olleeseen julistukseen "EFTA-valtioiden oikeuksista Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa", jonka tarkoituksena oli antaa EFTA-valtioille ja EFTAn valvontaviranomaiselle mahdollisuus toimia yhteisöjen tuomioistuimessa väliintulijana yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan nojalla "oikeudellisen yhtenäisyyden vahvistamiseksi ETAssa" (ks. asia T-115/94, Opel Austria v. neuvosto, määräys 20.10.1994, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Tätä julistusta on tulkittava siten, että Euroopan yhteisö on sitoutunut antamaan EFTA-valtioille ja EFTAn valvontaviranomaiselle samat väliintulomahdollisuudet kuin jäsenvaltioilla ja yhteisöjen toimielimillä on. Tämän perusteella niillä on oltava samat oikeudet ja velvollisuudet. Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Tämän perusteella Itävallan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Yhteisön ja Itävallan välillä tehdyn vapaakauppasopimuksen 23 artiklan 2 kohdan ja 27 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisten tariffimyönnytysten peruuttamisesta (General Motors Austria) 20 päivänä joulukuuta 1993 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 3697/93 kumotaan.

2) Neuvosto velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

3) Komissio ja Itävallan tasavalta velvoitetaan vastaamaan kukin omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Lenaerts Lindh Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä tammikuuta 1997.

H. Jung K. Lenaerts

kirjaaja neljännen jaoston puheenjohtaja